

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Vrije Basisschool Mariaschool te SCHAARBEEK

Hoofdstructuur	basonderwijs
Instellingsnummer	3863
Instelling	Vrije Basisschool Mariaschool
Directeur	Luc HULSMANS - Hanneke DECUYPERE
Adres	Rubensstraat 108 - 1030 SCHAARBEEK
Telefoon	02-216.10.61
Fax	02-245.13.01
E-mail	hulsmansluc@gmail.com
Website	www.mariaschoolbrussel.be
Bestuur van de instelling	Vrije Kath. School Schaarb.-N
Adres	Rubensstraat 108 - 1030 SCHAARBEEK
Scholengemeenschap	Klaveren 7
Adres	Richard Vandeveldestraat 4 - 1030 SCHAARBEEK
CLB	Vrij CLB Pieter Breughel
Adres	Opzichterstraat 84 - 1080 SINT-JANS-MOLENBEEK
Dagen van het opvolgingsbezoek	25-10-2016
Einddatum van het opvolgingsbezoek	25-10-2016
Datum bespreking verslag met de instelling	25-10-2016
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Johan LAMOTE
Teamleden	Ingrid OCKET

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 HISTORIEK	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN).....	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?.....	4
3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands.....	4
3.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming	4
3.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en muzische vorming.....	5
3.4 Lager onderwijs: Nederlands.....	6
3.5 Lager onderwijs: muzische vorming	8
3.6 Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne	9
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG	10

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geremedieerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 04-10-2013 tot 08-10-2013 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 08-10-2016 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geredieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
muzische vorming

Lager onderwijs - Leergebieden

Nederlands
muzische vorming

- de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

De kleuterafdeling streeft met de kleuters in voldoende mate de ontwikkelingsdoelen van Nederlands na. De kleuteronderwijzers hanteren het leerplan als richtinggevend referentiekader en streven naar een evenwichtig en volledig aanbod. Ze kiezen voor talige activiteiten en talige hoeken die de kleuters veel kansen bieden tot onderlinge interactie, actief leren, experimenteren en exploreren. Voor taalzwakke kleuters voorzien ze in een extra talig aanbod.

3.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

De kleuterafdeling streeft met de kleuters in voldoende mate de ontwikkelingsdoelen van muzische vorming na. De kleuteronderwijzers hanteren het leerplan als richtinggevend referentiekader en streven naar een evenwichtig en volledig aanbod voor de verschillende domeinen van muzische vorming. Er gaat voldoende aandacht naar het muzisch proces van beschouwen en creëren. De teamleden volgen de muzische ontwikkeling nauwgezet en op gelijkgerichte manier op.

3.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en muzische vorming

<p>Curriculum</p> <p>Onderwijsaanbod</p> <p><i>Referentiekader</i></p> <p><i>Planning</i></p> <p><i>Evenwichtig en volledig</i></p> <p><i>Samenhang</i></p> <p><i>Brede harmonische vorming</i></p> <p><i>Actief leren</i></p>	<p>Het schoolteam professionaliseerde zich sterk in doelgericht werken op basis van de leerplannen en andere richtinggevende referentiekaders.</p> <p>Bij de planning van de thema's selecteren de kleuteronderwijzers een beperkt aantal ontwikkelingsaspecten uit een koepelgebonden naslagwerk. Deze ontwikkelingsaspecten concretiseren ze verder met relevante leerplandoelen.</p> <p>De teamleden bewaken op diverse manieren een volledig en evenwichtig aanbod. Afspraken op schoolniveau hieromtrent zijn er nog niet. Een uitzondering hierop vormt muzische vorming. Voor dit leergebied bewaken de teamleden functioneel een evenwicht tussen de verschillende domeinen en een variatie aan werkvormen binnen elk domein.</p> <p>Vanuit hun ervaring plannen de leerkrachten activiteiten die aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van de kleuters. Het systematisch gebruik van de ontwikkelingslijnen bij de ontwikkelingsaspecten kan nog groeien.</p> <p>Met hulp van een externe ondersteuningsorganisatie volgde het kleuterteam een traject rond spreken. Ze focusten hierbij in hoofdzaak op het taliger maken van activiteiten en van de speel- en werkhoeken in de klas. Dit laatste weerspiegelt zich duidelijk in de verschillende klassen. De hoeken zijn, aansluitend bij het lopende thema, rijk en uitdagend ingericht. Ze bieden de kleuters veel kansen tot onderlinge interactie, actief leren, ontdekken en exploreren.</p> <p>De kleuteronderwijzers hebben aandacht voor woordenschatverrijking maar selecteren bij de planning van een thema geen streefwoordenschat. Veel thema's vertrekken vanuit een prentenboek en de kleuteronderwijzers zoeken vanuit hun ervaring en hun kennis van de kleuters aansluiting bij de zone van de naaste ontwikkeling. Ze zorgen voor een rijk taalaanbod, maar hoe er gericht en systematisch kan gewerkt worden aan woordenschatuitbreiding en begripsverwerving blijft voor het team evenwel een aandachtspunt.</p> <p>Het leergebied muzische vorming wordt geïntegreerd aangeboden binnen de thema's. De leerkrachten hebben bij muzische activiteiten aandacht voor het muzisch proces van beschouwen en creëren. Hierdoor gebeurde ook een verschuiving van product- naar procesgericht werken.</p>
<p>Materieel beheer</p> <p>Uitrusting</p> <p><i>Ontwikkelingsmaterialen</i></p>	<p>De kleuterafdeling beschikt voor de onderzochte leergebieden over voldoende eigentijds bronnen- en ontwikkelingsmateriaal. De kleuteronderwijzers gebruiken het beschikbare ontwikkelingsmateriaal gericht en planmatig. Voor muzische vorming voorziet de school in de zgn. 'crea-kasten'.</p>
<p>Evaluatie</p> <p>Evaluatiepraktijk</p> <p><i>Evenwichtig en representatief</i></p> <p><i>Kindvolgsysteem</i></p> <p><i>Gericht op bijsturing</i></p>	<p>De kleuteronderwijzers doen op individuele wijze inspanningen om diverse aspecten van de ontwikkeling van de kleuters te observeren. Momenteel gebeurt dit evenwel enkel voor muzische vorming op basis een gelijkgerichte systematiek. Het schoolteam is nog zoekende naar een functionele manier om ook de ontwikkeling van andere domeinen systematisch en gelijkgericht in kaart te brengen. De beperkte doelenselectie kan hierbij ondersteunend werken. Observaties gebeuren vaak in samenwerking met de klasondersteunende zorgleerkracht.</p>

Het zgn. 'kleuterportret' is een mooi middel om op oudercontacten de volledige ontwikkeling van de individuele kleuter toe te lichten. In dit kleuterportret is de aandacht voor de muzische ontwikkeling beperkt.

Naast de observaties geven de resultaten van de gestandaardiseerde tests informatie over de vorderingen van de kleuters. De analyse van deze testresultaten gebeurt echter nog weinig diepgaand waardoor kansen blijven liggen om van daaruit de klaspraktijk bij te sturen.

Begeleiding Vanuit hun observaties streven de klasleerkrachten naar een brede
Leerbegeleiding basisvorming voor alle kleuters. Ze worden daarbij ondersteund door de
Beeldvorming zorgleerkrachten. Deze zorgen in de verschillende klassen voor een doelgericht
Zorg taalstimulerend aanbod voor taalzwakkere kleuters. Voor kleuters met een dreigende ontwikkelingsachterstand voorzien klas- en zorgleerkracht in aangepaste ondersteuning.

Professionalisering De voorbije jaren investeerde het schoolteam op een planmatige wijze in een
Deskundigheidsbevordering intensief ontwikkelingstraject. Zowel de samenwerking met de pedagogische
Nascholingen begeleidingsdienst als de ondersteuningsdienst voor het Brusselse onderwijs leidden tot een zichtbaar resultaat op de klasvloer.

Het team van de kleuterafdeling verdient waardering voor het geleverde werk. De onderwijsinspectie vertrouwt erop dat het positieve ontwikkelingsproces dat de teamleden doormaakten ook de toekomstige schoolwerking gunstig kan beïnvloeden en de degelijkheid van de onderwijskwaliteit blijvend kan verzekeren.

3.4 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

De onderwijzers bereiken met de leerlingen de eindtermen voor het leergebied Nederlands in voldoende mate. Ze streven naar een evenwichtig, volledig en gradueel aanbod. Via interactieve en activerende werkvormen krijgen de leerlingen bijkomende kansen tot onderlinge interactie. De evaluatie gebeurt doelgericht. Het schoolteam voorziet in middelen om taalzwakke leerlingen extra zorg te bieden.

Curriculum Het schoolteam professionaliseerde zich sterk in doelgericht werken op basis
Onderwijsaanbod van de leerplannen en andere richtinggevende referentiekaders. Dit laat hen
Referentiekader toe om het onderwijsleerpakket voor Nederlands bewuster en meer
Planning consequent te hanteren. Dit leidt doorheen de lagere afdeling tot een vrij
Evenwichtig en volledig evenwichtig, volledig en gradueel opgebouwd aanbod. Wanneer de
Brede harmonische vorming onderwijzers soms, o.a. wegens tijdsgebrek, toch lessen weggelaten, kiezen ze
Actief leren voor die lessen die niet gekoppeld zijn aan kerndoelen voor hun leerjaar. Het team van de lagere afdeling volgde met hulp van een externe ondersteuningsorganisatie een traject rond effectief spellings- en spreekonderwijs. Dit schooljaar startten ze met een analoog traject rond lezen. Het domein luisteren kwam nog niet aan bod. In alle klassen is er veel aandacht voor activerende en interactieve werkvormen. Deze scheppen voor de leerlingen bijkomende kansen tot actief leren en tot onderlinge interactie.

Recent gaf het schoolteam een nog niet verder geconcretiseerde aanzet tot de ontwikkeling van een talenbeleid.

Materieel beheer

Uitrusting

Leermiddelen

Het schoolteam beschikt over voldoende hedendaagse methodes en bijhorende materialen om het taalonderwijs vorm te geven. De school investeerde in bijkomende ICT-middelen en in digitale borden.

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Evenwichtig en representatief

Leerlingvolgsysteem

Gericht op bijsturing

De evaluatie van Nederlands gebeurt vooral met de toetsen van het onderwijsleerpakket. De onderwijzers hanteren de bijhorende analyse-instrumenten om waar nodig het aanbod op leerlingniveau bij te sturen. Daarnaast zijn er de toetsen van het leerlingvolgsysteem voor lezen en spelling. Recent neemt de school o.a. voor Nederlands terug deel aan de eindtoetsen die de koepel organiseert.

Kwaliteitszorg

Het schoolteam is er nog niet aan toe om de resultaten van zowel de toetsen van het onderwijsleerpakket, de genormeerde toetsen en de eindtoetsen te analyseren op klas- en schoolniveau om zo eigen sterktes en zwaktes in kaart te brengen.

Begeleiding

Leerbegeleiding

Beeldvorming

Zorg

De beeldvorming over de ontwikkeling van Nederlands bij de leerlingen gebeurt in hoofdzaak op basis van de toetsen. Maar ook de meer doelgerichte aanpak laat de onderwijzers toe sneller progressie of mogelijke vertraging bij de leerlingen vast te stellen.

Het schoolteam geeft aan dat veel van de anderstalige leerlingen na de schoolvakanties een terugval kennen voor meerdere domeinen van Nederlands. Ze hebben nog maar weinig zicht op manieren om deze terugval sneller op te vangen bv. door leerlingen meer zicht te geven op hun eigen leerproces. De klasleerkrachten zijn de eerste verantwoordelijke voor een brede basiszorg. Daarnaast bieden een aantal zorgleerkrachten preventief en remediërend bijkomende ondersteuning. Het schoolteam stelt zich tot doel om de tijdsinvestering van de beschikbare zorguren zo efficiënt mogelijk te gebruiken en realiseert zich dat er nog ruimte is voor professionalisering. Het schoolteam kan de zorgwerking nog versterken door te voorzien in gerichte ondersteuning voor hardnekkig zwakke lezers in de derde graad.

3.5 Lager onderwijs: muzische vorming

Voldoet

De onderwijzers bereiken met de leerlingen de eindtermen voor het leergebied muzische vorming in voldoende mate. Ze bewaken de volledigheid van het aanbod en het evenwicht tussen de verschillende domeinen. Een gelijkgericht gebruik van een onderwijsleerpakket ondersteunt de opbouw en de gradatie van een rijk en gevarieerd onderwijsaanbod. Het evaluatiesysteem laat toe om de ontwikkeling van de muzische talenten van de leerling nauwkeurig op te volgen.

Curriculum	Het schoolteam werkte samen met de pedagogische begeleiders van het eigen
Onderwijsaanbod	net om het ontwikkelingstraject voor muzische vorming vorm te geven. Tijdens
<i>Referentiekader</i>	studiedagen en personeelsvergaderingen bestudeerde het schoolteam de visie
<i>Planning</i>	en de uitgangspunten van het leerplan en de verschillende deelleerplannen.
<i>Evenwichtig en volledig</i>	Het verwierf inzicht in de kenmerken van kwaliteitsvolle lessen muzische
<i>Samenhang</i>	vorming en kreeg een breed beeld van de verschillende domeinen binnen dit
<i>Brede harmonische vorming</i>	leergebied. De krachtlijnen van het leerplan vormden de leidraad bij de keuze
<i>Actief leren</i>	van een onderwijsleerpakket.

De onderlinge afspraken en de enthousiaste manier waarop de onderwijzers met het onderwijsleerpakket omgaan, garanderen in belangrijke mate de volledigheid van het aanbod en het evenwicht tussen de verschillende domeinen. Bovendien gebruiken ze een efficiënt instrument om te bewaken of alle domeinen over de verschillende klasgroepen heen voldoende frequent aanbod komen. Een ander instrument helpt hen om op een overzichtelijke manier de variatie aan muzische werkvormen in kaart te brengen. Dit alles leidt tot een breed en rijk muzisch aanbod.

De visie en de krachtlijnen die het leerplan vooropstelt, zijn in de bijgewoonde lessen herkenbaar. Het valt op dat de onderwijzers aandacht hebben voor het muzische proces en de componenten beschouwen en creëren uitdrukkelijk aanbod laten komen. Uit de bijgewoonde lessen blijkt dat de leerlingen kansen krijgen om creatief te zijn en hun muzische talenten te ontwikkelen. Originele werkvormen en boeiende activiteiten dagen hiertoe uit.

Materieel beheer	Het schoolteam investeerde in de aankoop van de nodige leermiddelen om de
Uitrusting	leerplanrealisatie mogelijk te maken. De digitale borden vormen een
<i>Leermiddelen</i>	meerwaarde om de muzische lessen te verlevendigen en de leerlingen in
	contact te brengen met inspirerende muzische impressies. Het schoolteam kan
	de beschikbare middelen nog verder aftoetsen aan de minimale vereisten die
	het leerplan vooropstelt.

Evaluatie Het team van de lagere afdeling investeerde in de evaluatiepraktijk en ontwikkelde een aantal tools die een brede evaluatie ondersteunen. Er is ook aandacht voor vormen van zelfevaluatie. Hierbij blikken de leerlingen terug op wat ze leerden tijdens een activiteit of een les en krijgen ze ook de kans elkaars werk te beoordelen. De evaluatiemomenten bieden de leerlingen de kans om 'taal te gebruiken' om over het muzisch proces dat zich tijdens de les afspeelt, te praten.

Evaluatiepraktijk
*Evenwichtig en representatief
Leerlingvolgsysteem*

De formele evaluatie richt zich momenteel enkel op de algemene doelen van het leerplan waarbij elke maand één procesdoel van zowel beschouwen als van creëren wordt vooropgesteld. Het schoolteam kan de evaluatiepraktijk nog versterken door bijkomend te focussen op de vaardigheden en werkwijzen die in een aantal deelleerplannen vervat zijn.

Begeleiding Dankzij het degelijke en doelgerichte onderwijsaanbod hebben de onderwijzers zicht op de beginsituatie van de leerlingen.

Leerbegeleiding
*Beeldvorming
Zorg*

De onderwijzers creëren een stimulerend pedagogisch klas- en schoolklimaat en dit vormt de basis van de leerbegeleiding voor muzische vorming. Leerlingen krijgen de kans om in een veilig leef- en leerklimaat te experimenteren en hun muzische talenten te ontwikkelen. Op deze manier krijgen ook kinderen met een talige of cognitieve beperking kansen om succeservaringen op te doen.

Professionalisering De voorbije jaren investeerde het schoolteam in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst in een intensief ontwikkelingstraject. De wijze waarop de onderwijzers de lessen muzische vorming organiseren en uitwerken, illustreert het effect van dit traject.

Deskundigheidsbevordering
Nascholingen

Het team van de lagere afdeling verdient waardering voor het geleverde werk. De onderwijsinspectie vertrouwt erop dat het positieve ontwikkelingsproces dat de teamleden doormaakten ook de toekomstige schoolwerking gunstig kan beïnvloeden en de degelijkheid van de onderwijskwaliteit blijvend kan verzekeren.

3.6 Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne

De volgende tekorten dienden te worden weggewerkt:

De betrokkenheid van de preventieadviseur in het aankoop- en indienststellingsbeleid is nog niet uitgeschreven in een procedure en de bestelformulieren worden nog niet mee ondertekend.

De gebouwen en lokalen voldoen aan de bewoonbaarheids- en veiligheidseisen, maar sommige lokalen geven een aftandse indruk en verdienen een grondige opfrisbeurt. Er zijn sporen van vochtinsijpeling en van schimmelvorming. De vloerbedekking en de plafondtegels komen op enkele plaatsen los. De opslag in verschillende ruimtes is weinig gestructureerd en deze lokalen komen rommelig over. De buitenspeelplaats én de overdekte speelplaats zijn eerder eng voor het aantal kinderen.

De sanitaire installaties zijn niet ingericht conform de regelgeving. De school beschikt over te weinig toiletten voor kleuters, jongens en meisjes.

Vaststellingen:

- Er is een nieuwe preventieadviseur aangesteld. Deze volgt momenteel de opleiding niveau 2.
- Het aankoop- en indienststellingsbeleid is uitgeschreven in een procedure en bestelformulieren worden mee ondertekend.
- De school levert inspanningen om de bewoonbaarheid van het gebouw te bevorderen.
- De speelplaats kan niet worden uitgebreid. De school vangt dit op door aparte speeltijden te voorzien voor verschillende leeftijdsgroepen.
- Het sanitair werd uitgebreid. Er zijn voldoende gescheiden toiletten voor jongens en meisjes. Er zijn voldoende toiletten aangepast voor de jongste kleuters. De sanitaire installaties zijn ingericht conform de regelgeving.

Besluit: de tekorten zijn weggewerkt.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het kleuteronderwijs en het lager onderwijs.
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

<p>Namens het inspectieteam</p> 	<p>Voor kennisname namens het bestuur</p>
<p>Johan LAMOTE de inspecteur-verslaggever</p>	<p>Luc HULSMANS - Hanneke DECUYPERE de directeur</p>
<p>Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school</p>	<p>22 -11- 2016</p>